



КРИМСЬКА
ПРАВОВАХИСНА
ГРУПА



ПОЗИЦІЯ

щодо необхідності забезпечення прав постраждалих унаслідок збройної агресії проти України

У грудні 2024 року в Україні з'явилося Міністерство національної єдності України, яке було утворене шляхом реорганізації міністерства, що опікувалося питаннями реінтеграції тимчасово окупованих територій України (Мінреінтеграції). Після кадрових і структурних змін в уряді низка важливих повноважень, серед яких впровадження засад і заходів перехідного правосуддя чи захист прав і свобод осіб, які порушено внаслідок тимчасової окупації, узагалі була [загублена](#). Політика щодо постраждалих від війни втратила цілісність: її окремі компоненти були розподілені між міністерствами без належної координації.

Ще раніше, у вересні 2024 року, разом із понад 50 організаціями ми [закликали](#) Президента України сприяти збереженню в уряді міністерства, що відповідає за підтримку постраждалих унаслідок війни незалежно від того, де вони перебувають. А в грудні 2024 року ми [наполягали](#) на визначенні пріоритетом Міністерства національної єдності України збереження зв'язків із тими, з ким держава ці зв'язки вимушено втрачає через війну. Тоді ми просили Уряд під час формування повноважень Міністерства національної єдності України керуватися ідеєю, що національна єдність і стійкість є однією з необхідних умов для повернення тимчасово окупованих ворогом територій. Національна єдність неможлива без урахування інтересів і потреб мільйонів громадян, які постраждали від війни, зокрема й тих, що залишаються на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) України.

На початку липня 2025 року в медіа шириться інформація про майбутні зміни в уряді, зокрема ліквідацію Міністерства національної єдності України. Це рішення, ймовірно, пов'язане із корупційними скандалами навколо очільника міністерства. Однак також варто визнати брак цілісного бачення державної політики національної єдності та штучне звуження фокусу діяльності міністерства до комунікації із закордонними українцями в окремих країнах.

Ми переконані, що **національна єдність є нашою ключовою цінністю**. Держава повинна проводити комплексну роботу над питаннями соціальної згуртованості у громадах на підконтрольних Уряду України територіях, сприяти поверненню громадян, які вимушено виїхали за кордон через війну, а також підтримувати та розбудовувати зв'язки із жителями ТОТ України. Ми не знаємо, коли будуть звільнені наші землі, але люди, які залишаються в окупації, є громадянами України та нашим найміцнішим зв'язком із територіями, що тимчасово контролюються країною-агресоркою. Громадяни України в окупації потребують

підтримки з боку держави, а також урахування їхніх інтересів і потреб під час формування комплексних державних політик.

Ми вважаємо, що **пріоритетом уряду має бути збереження зв'язків із тими, з ким держава ці зв'язки вимушено втрачає через війну**. Відтак саме людський вимір повинен стати ключовим для перезавантаження та посилення міністерства, яке має забезпечувати формування та реалізацію державної політики з питань:

- постраждалих унаслідок збройної агресії проти України;
- тимчасово окупованих територій і захисту прав громадян України, які на них проживають, з метою підтримки зв'язків та реінтеграції в єдиний правовий, інформаційний, соціально-економічний, культурний і освітній простори України;
- внутрішньо переміщених осіб і громадян України, які вимушено виїхали за кордон, щодо сприяння реалізації прав і свобод, створення умов для добровільного повернення або інтеграції на новому місці проживання;
- соціальної згуртованості та розбудови довготривалого справедливого миру, запровадження підходів перехідного правосуддя.

Ці політики взаємопов'язані й не можуть бути сформовані різними суб'єктами без належної синхронізації. **Найкращим рішенням є поєднання цих питань в одному міністерстві**, яке б відповідало за формування та реалізацію державної політики щодо постраждалих унаслідок збройної агресії проти України. **Цим міністерством може стати Міністерство національної єдності України у разі його перезавантаження**, кадрового посилення та забезпечення необхідними фінансовими й організаційними ресурсами.

Іншим варіантом є збереження в уряді посади Віцепрем'єр-міністра з питань національної єдності України (без міністерства) із профільними заступниками в кожному міністерстві. Адже врахування інтересів постраждалого населення та реінтеграції є наскрізними й мають бути взяті до уваги в усіх сферах – від освіти до енергетики. У такому випадку **має бути створений Офіс національної єдності**, який забезпечуватиме діяльність Віцепрем'єр-міністра.

Ми впевнені, що збереження в Уряді напряду реінтеграції тимчасово окупованих територій України, підтримка та забезпечення прав постраждалих унаслідок збройної агресії є критично важливими. Інституційна спроможність уряду реагувати та долати негативні наслідки війни й окупації, а також побудова довгострокових стратегій реінтеграції та відновлення є необхідними для подальшого розвитку нашої країни.

7 липня 2025 року

Центр прав людини ZMINA
Кримська правозахисна група
Громадська організація «КримSOS»
БФ «Схід SOS»
Громадська організація «Донбас СОС»
БФ «Стабілізуєш Суппорт Сервісез»
Громадський холдинг «ГРУПА ВПЛИВУ»
БФ «Право на захист»